

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

<i>Autor práce:</i>	Bc. Soňa Kyselová
<i>Název:</i>	<i>Srovnání (a historická podmíněnost) výstupů ze strojových překladačů</i>
<i>Akademický rok:</i>	2017/2018
<i>Vedoucí diplomové práce:</i>	PhDr. et Bc. Tomáš Svoboda, Ph.D.
<i>Oponent:</i>	Doc. RNDr. Vladislav Kuboň, Ph.D. (ÚFAL MFF UK)

Předložená diplomová práce Bc. Soni Kyselové je kvalitní sondou do vývoje kvality výstupů z generických, veřejně dostupných překladačů v průběhu vymezeného časového období jednoho roku.

Diplomová práce je rozčleněna na 9 kapitol, z nichž šest tvoří stěžejní strukturu: Úvod – Teoretická východiska – Metodologický základ – Výsledky empirického výzkumu – Shrnutí výsledků – Závěr a výhled k budoucímu výzkumu v dané oblasti. Práce je opatřena relevantní a aktuální bibliografií a doprovázena vhodně strukturovanými tabulkami, vypovídajícími grafy a náležitě ilustrativními obrázky.

Práci jsem přečetl se zájmem. Jejím hlavním přínosem je poctivá expozice tématu, rozpracování teoretického podkladu, kvalitní analýza v empirické části a věcné zhodnocení výsledků v příslušných kapitolách. Průkaznost a relevance hodnocení kvality translátů je podpořena tím, že diplomandka nepodrobuje analýze pouze text(y) jednoho textového typu, nýbrž texty reprezentující tři textové typy (apelativní, informativní a umělecký). Neotřelá je navíc zkoumaná jazyková dvojice (němčina–čeština). Nelze nepochválit přílohy, kde jsou k dispozici podrobné empirické podklady pro eventuální zájemce o detailní materiál a vyčerpávající podklady. Kladně rovněž hodnotím to, že diplomandka konzultovala otevřené otázky s odborníky či relevantními zúčastněnými osobami (např. z ÚFAL MFF UK či s členem redakce Technet.idnes.cz).

Rozbor pracuje se třemi hypotézami (porovnání kvality výstupů mezi Google Translate a Bing Translator; srovnání testovaných textů tří stěžejních textových typů; předpoklad zlepšování aktuálně dostupných generických překladačů v čase). Tyto hypotézy jsou vhodně představeny a v empirické části ověřeny.

Výstavba práce je logická a přehledná (teoretická a empirická část, jež jsou náležitě dále členěny). Analytická část je vhodně uvozena oddílem věnovaným zvolenému analytickému modelu, jenž je nejen podrobně (a s průkazně předvedeným porozuměním) představen, nýbrž i kriticky reflektován a následně upraven do podoby kompilativního analytického modelu, zcela dle potřeb empirického materiálu a zaměření práce.

Formální stránka: Práce je zpracovaná velmi kvalitně, určité dílčí nedostatky se sice vyskytují (místy překlady; vyznačeno ve výtisku práce), avšak jejich četnost je relativně zanedbatelná. Tyto dílčí chyby jsou vyváženy naopak velmi kvalitním technickým zpracováním, včetně již zmíněných grafických prvků.

Pokud jde o podněty k eventuálnímu věcnému vylepšení práce, lze snad zmínit, že by bylo možné (není to však výtka) závěrečnou kapitolu rozčlenit na pododdíly věnované jednak shrnutí poznatků a jednak výhledům do budoucna. Taktéž pojednání o typech chyb by bylo vhodnější zařadit jinam než do závěru. Toto jsou však drobnosti. Každá hlavní kapitola mohla být pro lepší koherenci a orientaci čtenáře v práci zakončena dílčím shrnutím.

Celkově lze shrnout, že za dotčené období se kvalita zkoumaných generických překladačů v analyzované jazykové dvojici zlepšila, přičemž však ke zlepšení nedošlo na všech zkoumaných (jazykových) úrovních. Lze konstatovat, že překladače pokročily na úrovni *fluency* (plynulost/idiomaticnost), s ohledem na rovinu sémantiky však poněkud stagnovaly, nebo se i zhoršily, což má dopad na úroveň *adequacy* (přesnost přenosu věcného sdělení). Šťastnou shodou okolností výzkum Bc. Soni Kyselové zmapoval období, kdy uvedené automatické systémy přecházely na nový typ strojového překladu, NMT. Z analýzy jazykové dvojice DE-CS vyplynulo, že zavedení NMT rozhodně nevedlo ke „skokovému zlepšení kvality“ výstupu, jak např. pro dvojici EN-CS hlásala některá média (srov. str. 75).

Podněty k diskusi:

- Na str. 26 se v práci uvádí: „[A]by NMT správně fungoval, musí mít k dispozici velký paralelní korpus“. Někteří teoretikové uvádějí, že jedním z rozdílů mezi SMT a NMT je to, že NMT ke svému trénování vyžaduje poměrně menší korpusy. Zaujměte k tomuto podnětu stanovisko.
- Ověřte, zda Google Translate překládá denně biliony slov, či spíše miliardy (běžná interference z angličtiny: billion; srov. str. 28).

Závěr:

Práce je velmi poctivě provedenou sondou do výzkumu kvality strojového překladu. Tématu zhodnocení vývoje kvality SP v časové perspektivě se zhostila metodologicky čistě a s náležitou pečlivostí.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení *výborně*.

V Praze dne 22. ledna 2018

Tomáš Svoboda